

«Ζούμε την κάθε μέρα σαν ένα καινούργιο δώρο»

Ιωάννα Μπλάτσου

Λονδίνο, Οκτώβριος 2020. Ο ανέμελος ή βιαστικός περιπατητής στην πολύβουη Bond Street ξαφνικά αντικρίζει μπροστά του μια τεραστίων διαστάσεων γυναικεία τσάντα ύψους 2,75 μ. και ανάλογου πλάτους. Πρόκειται για τη γλυπτική εγκατάσταση «Τσάντα προσδοκιών» της Καλλιόπης Λεμού στο πλαίσιο του Mayfair Art Weekend.

Παράλληλα, τον ίδιο μήνα, ένα άλλο γλυπτό της Ελληνίδας εικαστικού, «Η κοτσίδα» ύψους 6,5 μ., εκτίθεται στο πλαίσιο του Frieze Sculpture Park στο πολυσύχναστο Regent's Park. Και τα δύο έργα αποτελούν μέρος της σειράς «Εργαλεία σαγήνης». Πρόκειται για μια σειρά έξι υπερμεγεθών έργων –μία τσάντα, μία κοτσίδα, ένας στηθόδεσμος, ένας κορσές, μία γόβα στιλέτο, μία vagina dentata (ένας γυναικείος κόλπος με δόντια)– τα οποία «αφορούν στους τρόπους που χρησιμοποιεί μια γυναίκα για να είναι ελκυστική και αρεστή στους άλλους, προσπαθώντας να δείξει ότι είναι δυναμική, δυνατή, πανίσχυρη, καλή μητέρα, καλή επαγγελματίας, σούπερ γυναίκα», εξηγεί η Ελληνίδα εικαστικός η οποία διαμένει στη βρετανική πρωτεύουσα.

• Τα δύο έργα σας τα οποία εκτίθενται αυτή τη στιγμή σε κεντρικά σημεία του Λονδίνου ανήκουν στη σειρά «Tools of Endearment» («Εργαλεία σαγήνης»). Πώς εμπνευστήκατε το «The Plait» («Η κοτσίδα») και πώς το «Bag of Aspirations» («Τσάντα προσδοκιών»);

Από το 2006 ασχολούμαι με τα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και από το 2011 με τη θέση της γυναίκας στη σύγχρονη κοινωνία, με θέματα ταυτότητας και άνισης μεταχείρισης, έλλειψης σεβασμού, με την καταπίεση των γυναικών, τον τραυματισμό της αξιοπρέπειάς τους και την κακοποίησή τους τόσο τη σωματική όσο και την ψυχική. Τα έργα μου, εικαστικές εγκαταστάσεις και βίντεο, εστιάζουν στους διάφορους ρόλους που αναλαμβάνει μια γυναίκα προσπαθώντας να αντεπεξέλθει στις πολύπλοκες δομές τόσο της οικογένειάς της όσο και της κοινωνίας, ενώ βρίσκεται εγκλωβισμένη μέσα στην ασάλινη σφαίρα των υποχρεώσεων και των καταπιέσεων που δέχεται.

Φυσική εξέλιξη αυτού του κομματιού της δουλειάς μου ήταν η σειρά «Εργαλεία σαγήνης». Η σειρά αυτή ξεκίνησε το 2016 και συνεχίζεται μέχρι σήμερα με έξι γλυπτά μεγάλων διαστάσεων, με τα νεότερα να είναι η «Τσάντα προσδοκιών» (2018) και «Η κοτσίδα» (2020). Η «Τσάντα προσδοκιών», τοποθετημένη στην Bond Street, ένα δημοφιλές σημείο του καταναλωτικού κέντρου του Λονδίνου, αποκτά τη σημασία ενός λαμπερού περιβλήματος που περιέχει τα πολεμοφόδια της σύγχρονης γυναίκας: ελπίδες, προσδοκίες αλλά και απαιτήσεις.

Η «Κοτσίδα», η οποία φέτος παρουσιάζεται πρώτη φορά στο κοινό ως κομμάτι του Frieze Sculpture Park στο Regent's Park στο Λονδίνο, είναι ένα έργο που διαχειρίζεται την προσπάθεια κάθε γυναίκας να σταθεί με τόλμη απέναντι στον κόσμο και να υπερασπιστεί την αξία και την αυτοεκτίμησή της. Το γλυπτό αυτό στέκεται όρθιο και αμετακίνητο, ενάντια στη φυσική κατάσταση των μαλλιών όπως τα έχουμε συνηθίσει, σε ένα ύψος 6,5 μέτρων και προσομοιάζει την προσπάθεια να σταθεί κανείς ενάντια στις δυσκολίες με τόλμη και αυτοπεποίθηση, κάνοντας μια δυνατή δήλωση για τη δύναμη της ψυχής.

• Και για τα δύο έργα σας έχετε επιλέξει ένα πολύ σκληρό και ανθεκτικό υλικό, το ατσάλι. Σίγουρα δεν είναι τυχαία η επιλογή της πρώτης σας ύλης;

Από την επιλογή του υλικού ξεκινά κάθε φορά η δημιουργική διαδικασία. Η ίδια η φύση του υλικού αντανakλά τον ιδεολογικό πυρήνα του έργου. Το ατσάλι προέρχεται από τα βάθη της γης. Είναι ένα πολύ σκληρό και άκαμπτο υλικό, αλλά ταυτόχρονα και ευάλωτο στη φθορά του χρόνου, καθώς οξειδώνεται.

Η «Τσάντα προσδοκιών» έχει τη μορφή μιας αναγνωρίσιμης σειράς αξεσουάρ μόδας. Εδώ το ατσάλι έχει δουλευτεί με τέτοιο τρόπο ώστε η επιφάνεια της «Τσάντας» να μοιάζει με δέρμα από στρουθοκάμηλο, που είναι εξαιρετικά ιδιαίτερο. Έτσι, το υλικό με το οποίο είναι κατασκευασμένη η τσάντα βρίσκεται σε τέλεια αντίθεση με την όψη της. Από μακριά δίνει την εντύπωση ότι είναι ένα γλυπτό μαλακό, ενώ όταν το πλησιάζει κανείς και το ακουμπά βρίσκεται αντιμέτωπος με τη σκληρότητα του ατσαλιού. Αυτό από μόνο του είναι μια αντίθεση που με ενδιαφέρει να δείξω μέσα από το έργο μου, ότι δηλαδή όταν μιλάμε για τη δύναμη της σύγχρονης γυναίκας, το στερεοτυπικό φαίνεσθαι και η πραγματικότητα είναι δύο πολύ διαφορετικά πράγματα.

Το ίδιο συμβαίνει και με την «Κοτσίδα». Είναι δουλεμένη έτσι ώστε να δίνει την εντύπωση ότι αποτελείται από στιλπνά, φρεσκολουσμένα και φρεσκοχτενισμένα μαλλιά, ενώ στο άγγιγμα μαρτυρά και αυτή ότι είναι από ένα υλικό άκαμπτο και σκληρό, αυτό του ατσαλιού.

- **Τα έργα που εκτίθενται στο Frieze Sculpture Park, όπως και το «The Plait», ολοκληρώθηκαν κατά τη διάρκεια της καραντίνας ή αμέσως μετά τη λήξη της. Πώς σας επηρέασε αυτή η πρωτόγνωρη, δυστοπική συνθήκη ως καλλιτέχνη και ως άνθρωπο;**

Είχα αρχίσει να δουλεύω πάνω στην «Κοτσίδα» πριν από ενάμιση χρόνο και είχα ενημερωθεί ότι θα παρουσιαζόταν τον περασμένο Ιούνιο ως μέρος του Frieze Sculpture Park. Ωστόσο, η έκθεση, λόγω των συνθηκών, αναβλήθηκε για το φθινόπωρο και εν συνεχεία για την επόμενη άνοιξη. Δεν υπήρξε κάποια περαιτέρω ειδοποίηση ότι θα γινόταν αυτόν τον Οκτώβρη, καθώς τα πράγματα ήταν και είναι ακόμα πολύ ρευστά. Η επαναφορά του Frieze Sculpture Park ήρθε ξαφνικά στις αρχές του Σεπτεμβρη, το οποίο δεν αποτέλεσε πρόβλημα καθώς το έργο ήταν σχεδόν έτοιμο προς έκθεση από το περασμένο καλοκαίρι.

Οι πρωτόγνωρες συνθήκες του εγκλεισμού και της αβεβαιότητας για το αύριο είναι κάτι το οποίο μας βρήκε τελείως απροετοίμαστους. Η φθαρτή μας φύση αποδεικνύει ότι κανένας δεν μπορεί να είναι σίγουρος για την αυριανή μέρα. Ωστόσο, έχουμε συνηθίσει ορισμένα πράγματα να είναι δεδομένα, όπως είναι η ανατολή του ήλιου και η δύση του καθώς η μια διαδέχεται την άλλη. Στην περίοδο αυτή που διανύουμε ακόμα, μαθαίνουμε ότι τίποτα δεν είναι σίγουρο, καθώς μπορεί να νοσήσουμε και τα πάντα να ανατραπούν ανά πάσα στιγμή. Αυτές οι συνθήκες μας ωθούν σε μια εσωστρέφεια, ώστε να βρούμε τη βάση πάνω στην οποία μπορούμε να υπάρξουμε. Ως καλλιτέχνης, ξεπερνώντας το αρχικό σοκ του εγκλεισμού που σε κάνει να αισθάνεσαι απόλυτο περιορισμό, δεν μου πήρε πολύ να βρω ξανά την ισορροπία μου στις καινούργιες αυτές συνθήκες. Αφιερώθηκα στον απόλυτα ατομικό μου χώρο, αυτόν του εργαστηρίου και του σπιτιού μου. Εκεί καινούργιες σκέψεις και προβληματισμοί σιγά σιγά άρχισαν να παίρνουν σάρκα και οστά. Με ενδιαφέρει σε αυτή τη φάση να ανακαλύψω, πέρα από διαφορετικές θρησκείες, πολιτισμούς και γλώσσες, ποια είναι τα κοινά στοιχεία που μοιραζόμαστε όλοι μας, πώς εκφράζουμε την αγωνία και την ανασφάλεια μας για τις συνθήκες που επικρατούν, ποια είναι η ψυχική μας ανάγκη για προστασία, για βεβαιότητα, για επικοινωνία και για την ύπαρξη των άλλων ανθρώπων στον ευρύτερο και τον στενότερο κύκλο στη ζωή μας.

- **Πώς περάσατε τις μέρες του εγκλεισμού; Ποιες σκέψεις ή δράσεις σας βοήθησαν;**

Αυτό που με βοήθησε πολύ είναι το ότι ασχολήθηκα με τη γη, τα φυτά, τη φύση. Ενωθα ότι υπήρχε κάτι που είχε γίνει λάθος –σαν μια εκδίκηση από τη Μητέρα

Φύση, μια τιμωρία για την κακομεταχείρισή της από εμάς– και ήθελα ενστικτωδώς να το επουλώσω και να το θεραπεύσω. Ηθελα να αφιερώσω χρόνο στη γη και στα φυτά μου. Εκεί βρήκα την παρηγοριά αλλά και την επούλωση της ψυχής μου. Καθώς ήταν άνοιξη όταν ξέσπασε η πανδημία και αναγκαστήκαμε να περιορίσουμε τη ζωή όπως την γνωρίζαμε μέχρι τότε, ανακάλυψα τη χαρά της συνέχειας στην παρακολούθηση των φυτών. Το καθένα από αυτά που περιποιόμουν μεγάλωνε και άνοιγε τα λουλούδια του στον ήλιο, κάτι που μου έδινε ελπίδα, χαρά και κουράγιο για το μέλλον.

• Στις συνεντεύξεις οι δημοσιογράφοι συνήθως πάντα ρωτάμε τους συνεντευξιαζόμενους για τα μελλοντικά τους σχέδια. Πόσο εύκολο ή δύσκολο είναι για σας να κάνετε μελλοντικά σχέδια υπό τις παρούσες βεβαρημένες επιδημιολογικές συνθήκες στη Μεγάλη Βρετανία και δη στο Λονδίνο όπου ζείτε;

Ενα μάθημα που πήραμε όλοι από την πανδημία είναι ότι δεν μπορούμε να κάνουμε σχέδια, καθώς αυτά ανατρέπονται ξανά και ξανά. Συνεπώς, βιώνοντας τη νέα κανονικότητα, περιοριζόμαστε στο να εργαζόμαστε ζώντας την κάθε μέρα σαν ένα καινούργιο δώρο.

• Έχουν γραφτεί πολλά επικριτικά άρθρα για τον τρόπο που χειρίστηκε ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον το θέμα του κορονοϊού. Ποια είναι η δική σας γνώμη;

Μου είναι πολύ δύσκολο να κρίνω μια κυβέρνηση ή ένα ολόκληρο σύστημα. Υπάρχουν πολλές διχασμένες γνώμες για το πώς αντιμετώπισε η Αγγλία την υγειονομική αυτή κρίση. Είμαστε όλοι μπερδεμένοι για το ποιοι είναι ακριβώς οι κανόνες τους οποίους πρέπει να ακολουθήσουμε, καθώς αυτοί δεν είναι ποτέ ξεκάθαροι, κάτι που εντείνει το αίσθημα της ανασφάλειας και της αγωνίας των ημερών. Σε αυτή τη μεγάλη χώρα, δυστυχώς, δεν έχουμε ακόμα την ευχέρεια να κάνουμε αποτελεσματικά κρατικά τεστ για τον κορονοϊό. Υπάρχουν διαφορετικές προτάσεις και γνώμες για το πώς θα έπρεπε κανείς να αντιμετωπίσει αυτήν την κατάσταση χωρίς να έχουμε βρει μια κοινή γραμμή. Υπάρχει έντονη αύξηση της πανδημίας αυτές τις ημέρες και ο φόβος όλων μας είναι ότι θα χαθούν, όπως και την άνοιξη, πολλές ακόμα ζωές.

• Τους τελευταίους μήνες έχουμε δει τους συνήθως φοβερά πειθαρχημένους Βρετανούς να διαδηλώνουν κατά της τήρησης των μέτρων ενάντια στον κορονοϊό, όπως επίσης και να μην τηρούν τα μέτρα συνωστιζόμενοι σε pubs

και άλλους δημόσιους χώρους. Πώς έχει αλλάξει η ζωή στο Ηνωμένο Βασίλειο μετά το ξέσπασμα της πανδημίας;

Το κοινό συμπεριφέρεται κατά αυτόν τον τρόπο λόγω των μη ξεκάθαρων οδηγιών που λαμβάνουμε από το κράτος. Υπάρχει τεράστιος κοινωνικός αναβρασμός, αίσθημα ανασφάλειας και έλλειψη εμπιστοσύνης στις καθημερινές κρατικές ανακοινώσεις.

• Ποιος ήταν ο αντίκτυπος του closedown στους καλλιτέχνες στη Βρετανία σε επίπεδο οικονομικό, κοινωνικό, δημιουργικό;

Ο αντίκτυπος του lockdown ήταν μια μαζική φυγή προς την άυλη ψηφιακή επικοινωνία, με προγράμματα όπως το Zoom και με τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ως μια αντίδραση και άρνηση στην απομόνωση. Οι καλλιτέχνες στη Βρετανία, όπως και σε ολόκληρο τον κόσμο, προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν τον αποκλεισμό με το να δείξουν τη δουλειά τους μέσω αυτών των μέσων. Ωστόσο, στους μήνες που ακολούθησαν έγινε αντιληπτό ότι η πραγματική επαφή με τον άνθρωπο και με τα αντικείμενα τέχνης δεν μπορεί να αναπληρωθεί μέσα από την ψηφιακή πραγματικότητα. Σε κάθε περίπτωση αυτά τα μέσα βοήθησαν πολύ, διαφορετικά θα ήμασταν όλοι τελείως σιωπηλοί και απομονωμένοι.

• Το κράτος υπήρξε αρωγός των καλλιτεχνών σε αυτή τη δύσκολη περίοδο;

Ορισμένοι φορείς τέχνης, όπως μουσεία και ιδρύματα, υποστηρίχτηκαν μερικώς οικονομικά από την κυβέρνηση, αλλά το ευρύ φάσμα των καλλιτεχνών υποφέρει και αντιμετωπίζει θέματα επιβίωσης και βιωσιμότητας. Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναφέρει ότι η Δύση αυτή τη στιγμή περνά το δεύτερο κύμα του κορονοϊού. Ποια είναι η τωρινή κατάσταση στην Αγγλία και δη στο Λονδίνο;

Αυτή τη στιγμή το Λονδίνο βρίσκεται στο δεύτερο, καλπάζον κύμα της πανδημίας και εισήλθε στο στάδιο επαναληπτικού εγκλεισμού όπου απαγορεύεται η συνάθροιση ακόμα και μελών της ίδιας οικογένειας μέσα σε κλειστό χώρο.

• Τι σας φοβίζει και τι σας δίνει ελπίδα αυτή τη δύσκολη περίοδο που διανύουμε;

Με φοβίζει η αβεβαιότητα του αύριο και το ότι τελικά η πανδημία αυτή μας υποχρεώνει να αντιμετωπίσουμε μέσα μας σημαντικά υπαρξιακά προβλήματα.

Σε αυτές τις δύσκολες στιγμές, στρεφόμεστε και αναζητάμε κουράγιο από την Ανώτερη Δύναμη που διέπει τα πάντα. Το γεγονός ότι δοκιμάστηκα την άνοιξη μου δίνει την ελπίδα ότι θα τα καταφέρω και αυτή τη φορά.

 Δείτε το video από το **Frieze Sculpture Park**, στο οποίο η επιμελήτρια Clare Lilley ξεναγεί τον επισκέπτη στα γλυπτά στο Regent's Park, όπου βρίσκεται «Η κοτσίδα».

Πρέπει η προστασία των πολιτών από τον κορονοϊό να είναι πρώτη προτεραιότητα, ακόμα και όταν η οικονομία υποφέρει;

Ναι

Όχι

TAGS

γλυπτική

εκθέσεις